

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

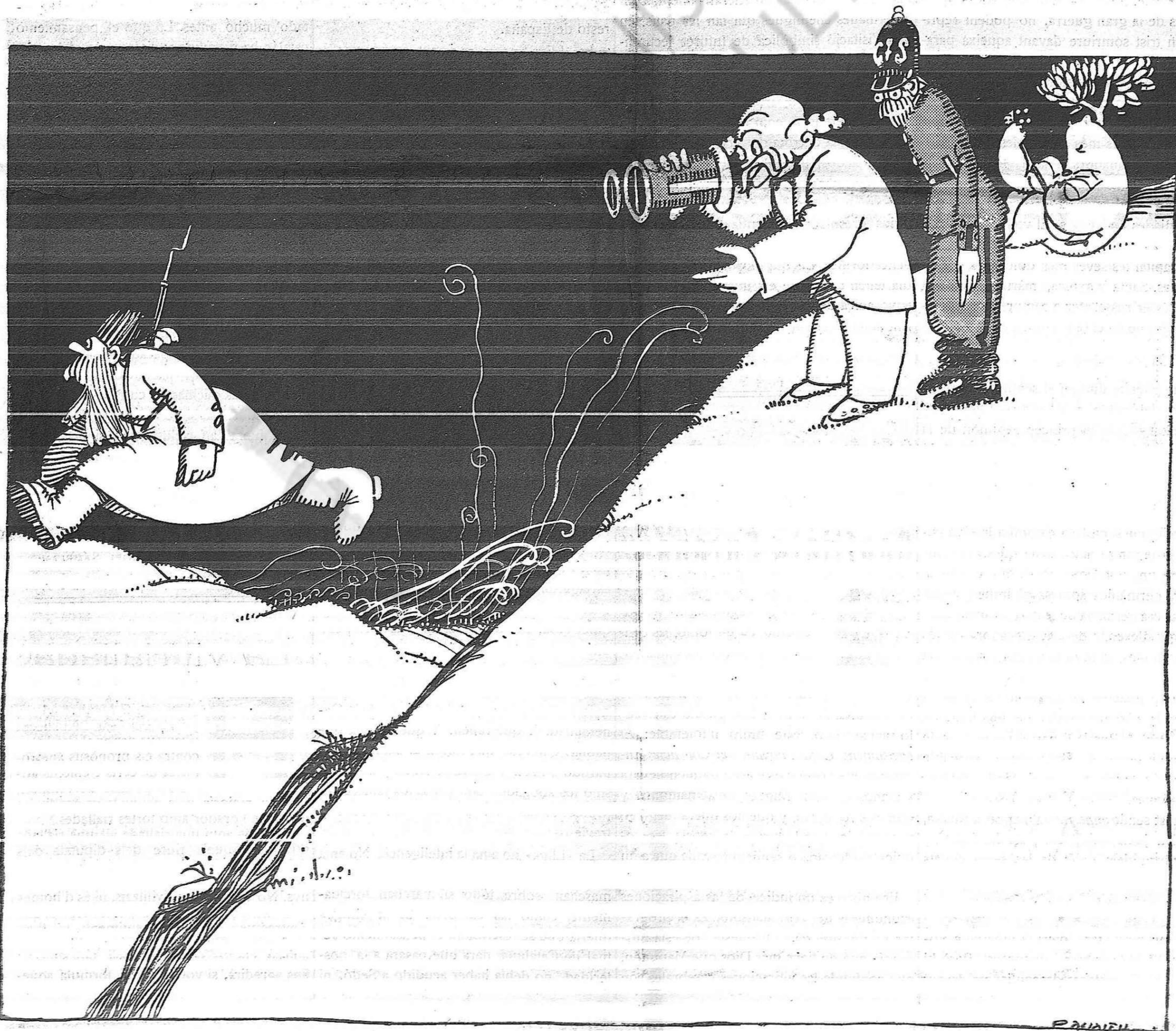
ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ I REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fóra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—ESTRANGER, 1'50

Home previngut...

— Què fa, aquí, senyor Dato?

— Prenc exemple de la retirada dels russos, pel dia que m'hagi de retirar jo.

L'ànima morta

Vosaltres que encara dubteu: mireu-la aquests dies, tota nua, l'ànima alemanya. Ferquè han tingut les seves tropes alguns innegables èxits en el front oriental, els teutons se mostren ara tals com són: brutals, provocadors i cínic.

Fixeu-vos en els seus fets. Creient-se prou forts per a desafiar tot el món, cometen un nou acte contra els Estats Units, torpedegen barcos espanyols i violen a gratient la neutralitat de Dinamarca.

Fixeu-vos després en les seves paraules. Els diaris alemanys usen un llenguatge insolent. En el mateix Reichstag, el canceller de l'Imperi—que passa per no ésser extremós en lo que's refereix a aquesta guerra—pronuncia frases de menaça i de pinxeria. «Les places fortes russes—ha dit—les hem trencades com si fossin una vaixela de pisa». I ha afegit, al·ludint als obstacles que poden trobar les ambicions imperials: «Tot allò que no cedeixi, serà trencat a bocins!».

Com surt enfòra, en aqueixos fets i en aqueixes paraules, l'ànima del barbre! Mireu-la tota nua, aquesta ànima, vosaltres els qui encara dubteu.

Si així obren i així parlen els alemanys quan no han guanyat la guerra, ¿com obrarien i com parlarien si per desgracia del món, arribessin a obtenir la victoria final?

Polonia

LOYD George, admirable comentador de la guerra, va dir, poc més o menys: «Els alemanys rompen les cadenes del poble rus. Demà, la gran Rússia serà incorporada a la llibertat.»

En efecte, nosaltres, contempladors apassionats de la gran guerra, no podem reprimir un trist somriure davant aqueixa paradoxa: la pèrdua de Varsòvia pels russos seria un exemplar càstic històric si la capital polaca no hagués caigut sota els alemanys...

En el martirologi de les ciutats, Varsòvia és un dels noms més venerables. La brutalitat dels dominadors l'ha flagellada cruelment. Hi ha en el seu martiri diades històriques qui parlen a la consciència polaca com a invenjades malvestats. El vell crim de l'esquarterament de Polonia ha tingut a l'exposada capital les seves més doloroses conseqüències. Santa Varsòvia, màrtir, ha deixat avui d'ésser russa. Per a sempre? Desitgem-ho... Però no en el sentit odiós de que caigui sota el domini germànic, com un trofeu qui consagri la victoria de la magna injusticia de aquesta guerra, sinó en el sentit d'una resurrecció del noble estat eslav.—Ombra de Kociusko!—Com el príncep Segimón de la vaga Polonia calderoniana, l'antiga nació despertarà del seu cativeri en el llit reial, amb els ulls desacostumats i codiciosos...

Rússia no ha sabut exercir a Polonia la protecció que semblava natural a la seva comunitat de sang eslava. Si la qüestió finlandesa era un conflicte ètnic, ja que Finlàndia és terra germànica somesa al imperi eslav, Polonia era germana de Rússia, i Rússia hauria hagut d'exercir de reivindicadora de les dues Polònies, la tiratnizada per Prússia i la dominada per Àustria. En les intolerables sevicies prussianes sobre Polonia hi havia sempre la bàrbara excusa de una lluita de races. Però a Rússia li pertocava exercir de metròpoli generosa d'eslavisme, veritable emperatriu, nucli de cohesió de les disperses branques.

Aquest sentit imperial ha mancat a Rússia, primitiva juxtaposició de pagesies immenses, entorn dels oasis de les seves ciutats feudalistes.

* * *

El Czar, massa tard, oferí la llibertat a Polonia, tot just la guerra començava. Però hi havia dret a receloses desconfiances davant

una tan interessada oferta. No. D'aquesta guerra hauria de sorgir-ne una plena emancipació de Polonia, com a avençada del món eslav davant el germanisme; i tal volta, tal volta, com a nucli futur d'un esclavisme regenerat i liberal...

Convindria separar avui Polonia de Rússia per a millor unir-les demà, unir-les per la llibertat, com han estat unides per la tirania, incorporar-les confederativament, com a germanes enemigues qui fan les paus, en una Visitació simbòlica de futures fecunditats. Per què no hauria d'ésser Polonia el Piemont de Rússia? La conquesta de Rússia per Polonia... Oh, ironia! Però una conquesta lliberadora, com les de la Revolució francesa; una derrota del poder rus, en profit dels russos; una defensa dels russos contra Rússia.

Somnis, tot això? Ah! ningú pot dir en quins gresols se trasmudarà la materia de les nacions actuals, per a congriar-se en novelles formes. Els qui morin abans d'aqueix dia tenen de cloure els ulls amb la recança enyoradica de tals visions, com Moisés morint abans d'entrar a la terra promesa.

GABRIEL ALOMAR

“El Pensament Català davant del conflicte Europeu”

A «Lliga Regionalista» ha publicat, en un tomo, las conferencias dadas recientemente por sus prohombres en el salón de actos de la casa de esa entidad. Al libro le han puesto este título pedantísimo, este título intolerable: *El Pensament Català davant del conflicte Europeu*. Querriamos que ese volumen llegara a manos de don Miguel de Unamuno, y que éste lo leyera. y que nos dijera luego en una crónica qué le parece la beocia troglodítica atudescada o semiatudescada que aquí padecemos.

Ese libro es un índice de las aspiraciones económicas del regionalismo, es el programa de nuestra zafia burguesía, de esta burguesía que no tiene más Dios que Mammón, que confunde las vibraciones cerebrales con

los vientos del intestino y que hace intervenir las torpezas de su apetito concupiscible en las nobles pugnas del pensamiento. Casi todo lo que en esa obra se escribe, se ha dicho mil veces antes de la guerra, y se repetirá otras mil después de ella. Delante del conflicto europeo, a los diputados y senadores regionalistas no se les ocurre casi nada. Sólo Rahola ataca de frente el problema de las subsistencias y «se arrima de verdad al toro». Los demás, no diremos que no conozcan las cuestiones de que se ocupan—aunque de lejos se ve que éstas no están tratadas por verdaderos especialistas,—pero sí que no las relacionan bastante con la guerra.

El Pensament Català davant del conflicte Europeu no es un libro sobre la guerra, sino un libro escrito con ocasión de ella y aprovechándola. A propósito de nabos, vengo a pedir la mano de la chica, han dicho, como el baturro del cuento, los parlamentarios regionalistas. Ahora que se trata de hegemonías universales, de prevaletamientos de razas, de triunfos y derrotas de culturas enemigas, de naciones que mueren y de naciones que reviven, vamos a hablar de aranceles, de zonas neutrales, de drawbacks, etc. Y como Alemania ha movilizizado su *landsturm* contra los aliados, la «Lliga» moviliza sus abogados contra el ministerio de Hacienda y contra el chaleco de Cataluña y del resto de España.

La «Lliga» no es, como ella pretende, una escuela, sino una despensa. Para ella el reino de Dios es cosa de comer y beber. La política es cuestión de negocio y de cuartos. Sin dinero, no hay libertad. Sin riqueza, no hay patria. Hay que ser partidario, como el perro, del amo que lo engorda a uno, de la cuchara y del tenedor con que uno come.

Los regionalistas han sentido siempre un gran desprecio por los hombres de izquierda, porque no entramos por esas engañosas uvas de la política de realizaciones. Nosotros somos unos místicos, unos cerebrales. Justamente: cerebrales contra estomacales. A nosotros nos fastidia, nos repugna la sencillez de los problemas económicos. Una panza no tarda en llenarse. Pero hartadme un alma. En seguida sabemos lo que es un «pool» y un bono de exportación. Pero explicadme lo que es la libertad, lo que es la justicia, lo que es una nación también.

No estima tampoco la «Lliga» a sus sabios, a sus hombres de letras, a los periodistas a quienes encomienda la labor de defender las tortuosidades y zigzagues de su política y de su industrioso y fértil espíritu cartaginés. A los periodistas, a los pobres galeotes de la pluma, se les paga con cualquier cosa: con una plaza de secretario, con una credencial burocrática, etc. A los otros, que son más peligrosos, se les crea una cátedra o se les arregla un despacho en cualquiera de los desvanes del Palacio de la Generalidad. Y que callen. Y que no den que hablar. Que los que llevan la batuta en el partido no son la gente de lentes y de letras, sino los abogados capciosos, los fabricantes proteccionistas, los políticos descarados y traviosos.

La «Lliga» no ama la inteligencia. No ama a los hombres que discurren, sino a los que marchan, sobre todo si marchan torcidamente, como las culebras. Si la «Lliga» quería que se escribiera el pensamiento actual de Cataluña, para que pasara a la posteridad, no debía haber acudido a Sedó, ni

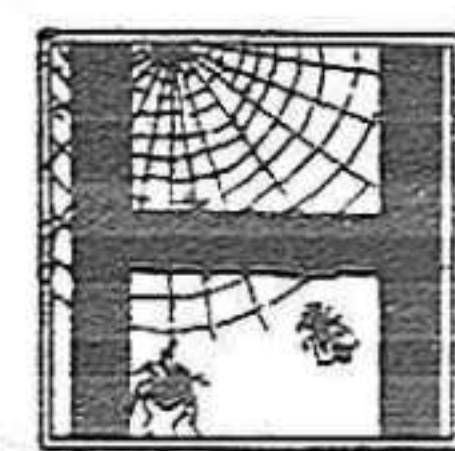
a Ferrer-Vidal, ni a Cambó, ni a Ventosa, ni al marqués de Camps, ni a Pedro Rahola, ni a Garriga y Massó. Esos señores no pueden hablar en nombre del pensamiento catalán, ni en nombre del pensamiento regionalista siquiera. Esos señores representarán nuestro bolsillo, o nuestro foro, o nuestros distritos en Cortes, pero no nuestro entendimiento. Esas firmas se cotizarán en el Congreso o en la Bolsa, pero no en el Ateneo ni en el pequeño mundo de nuestra cultura. Así que lo que esos diputados piensen sobre una cuestión, no podrá considerarse jamás como el pensamiento de Cataluña. Cuando nuestros hijos quieran saber cuál fué nuestra posición intelectual ante el conflicto europeo, no abrirán el libro de los abogados regionalistas, sino el volumen de las obras completas de Eugenio d'Ors, que contenga las glosas que éste ha dedicado a Alemania, y el volumen de las obras de Gabriel Alomar, en que se hayan recogido los artículos que este otro pensador ha escrito sobre Francia y sobre Inglaterra. Y mirarán, además, la colección de *Iberia*, y otros documentos que tendrán más interés que el libro editado por la «Lliga Regionalista».

El pensamiento catalán, ante la guerra, no se ha preguntado cuál es el estado de nuestra agricultura, de nuestra industria, de nuestro comercio, de nuestros transportes, de nuestra banca. Esto se lo había preguntado mucho antes. Lo que el pensamiento catalán ha discutido y discute aún acaloradamente, es cuál de los dos grupos beligerantes tiene razón, cuál de las dos culturas en lucha es más digna de vencer, qué consecuencias políticas se seguirán de la guerra para Cataluña y para las demás nacionalidades oprimidas, y, finalmente, si España debe intervenir en el conflicto, y en caso de intervenir en qué forma debe hacerlo y en favor de quién.

Nosotros les agradeceríamos a los abogados y a los fabricantes regionalistas el interés que se toman porque no nos falte que comer, si no hicieran eso con su cuenta y razón. Nosotros le perdonaríamos a la «Lliga» muchos de sus pecados—hasta el hacernos pasar por instituciones culturales unas cuantas oficinas de cultura,—si no fuera tan soberbia, si no fuera tan absorbente, si no fuera tan exclusivista y si no hiciera con frecuencia tonterías como esta de llamar *El Pensament Català davant del conflicte Europeu* a un libro que sólo merece titularse *El estómago de la «Lliga Regionalista» ante la guerra*.

ANGEL SAMBLANCAT

La vil riallada

¿Heu llegit? Mentres el diputat socialista Liebknecht intentava parlar al Reichstag contra els propòsits anexionistes de certs elements militars i polítics de l'Imperi, la gran majoria dels diputats va acollir les frases de l'orador amb fortes riallades.

Heu-vos aquí una riallada vil, una riallada salvatge. Aqueix riure dels diputats del Reichstag és un document psicològic de la més alta importància per a jutjar els alemanys. No és d'homes civilitzats, ni és d'homes cristians, aquest riure. Davant les teories que contradueixen els propis sentiments, relatives a qüestions tràgiques, històriques, l'home civilitzat s'indignarà i protestarà, invectivarà i fins agredirà, si volem, al qui formula aque-

El presoner de l'epidemia

- Kamarade!..

lles teories; o bé, prenent-s'ho d'una altra manera, somriurà irònicament. La cosa que no farà és riure, riure amb grossa i sonora riallada. L'indignació i el mig-riure, en aquests casos, són propis del civilitzat. La rialla, no. La rialla és propia del degenerat i del salvatge.

Imagineu-vos vosaltres el cas d'un home que escolta els càrrecs que se li fan i que és invitat a renunciar als seus propòsits. Aquest home, si creu que és ell qui té raó, si considera injustos els càrrecs i legítims els seus propòsits, o contradirà amb vehemència i pot-ser amb violència al qui l'acusa, o l'escoltarà amb un somris irònic als llavis. Tingui o no tingui raó, aqueixes dugues actituds seves les comprendreu. Mes si esclata a riure, i es mofa grosserament de les admonicions que se li dirigeixen, aleshores pensareu, amb raó, que's tracta d'un subjecte de mala mena, sense educació i sense noblesa d'esperit.

I és que, en certs moments, la rialla és una manifestació d'inconsciència o de maldat. Constitueix una crueltat que repugna i subleva. Les riallades amb què els diputats del Reichstag van interrompre el discurs de Liebknecht, són reveladores. Estem segurs que cap més Parlament d'Europa hauria fet el mateix en semblant cas. En altres Parlaments podria haver-se produït un escàndol formidable. Però això del Reichstag no és un escàndol. És un deshonor.

FULMEN

Un exemplar

L Pepito és el cabalé d'una casa bona que l'hereu s'ha cuidat d'ensorrar.

La seva vida d'estudiant l'ha repartida en Pepito entre'l billar, el Pay Pay, el Cine i una mica la Universitat. El resultat ha sigut, naturalment, una instrucció superficial i una magnífica cullita de carabaces.

Com que és fill d'una casa bona, s'ha criat orgullós; com que ha manejat algun quarto, ha pujat gandul; com que li sobrava temps per a pulir-se, ha resultat un presumit. Entre aquets defectes i l'estupidesa nadiua, en Pepito resulta la criatura més antipàtica que trepitja els carrers de Barcelona.

Ara es troba als vintisis anys sense una carrera, per haver perdut el temps; sense un clau, per la neteja que ha fet del patrimoni l'hereu de casa seva; sense un amic, pel seu caràcter vanitós i aspre; sense una esperança, perquè és incapaç d'una iniciativa ni d'un esforç de voluntat.

Ha probat de viure del joc i de la pinxeria i no ha trobat més que mans de bofetades. Ha intentat mantenir-se macarronejant i les més infelices li han girat l'espatlla, rient-se de la seva fatxa de mico avorrit i hurlant-se de les seves tontes pretensions. Ha volgut viure del sabre i no ha recullit més que monedes de cinc cèntims. Ha fracassat en tots els intents que ha fet per viure sense treballar.

Però la necessitat no té llei i en Pepito barrina per a trobar el medi de viure gan-

dulejant, regoneixent que no serveix per a res útil. Per més que s'expressi el poc cervell que té, no atina en altres medis de viure que'l jòc, les dones i el sabre.

En Pepito es desespera per que les tres úniques portes que podrien obrir-se a ses aptituds, les troba barrades per la seva covardia, la seva antipàtica fanfarreria i la seva estupidesa.

Per últim, un dia es lleva content, amb la esperança d'haver resolt d'un cop el greu problema.

I en Pepito ingressa al còs de policia.

JEPH DE JESPUS

Els presoners

AIXÒ era a la vila de Venecia. Abans d'anar-se'n cap a la línia de foc, a la frontera austriaca, un aixerit capità de bersaglieri, que era, ademés, un home molt ric i molt comert, volgué convidar amb un suculent àpet de comiat a tots els soldats de la seva companyia.

Se donaren cita en un magnífic restaurant. La taula era esplèndidament parada.

Al entrar, el capità digué en tò de broma, dirigint-se als seus subordinats i senyalant les plates de l'apetitosa vianda i les moltes i

molt valioses ampolles de vins variats que esperaven l'atac:

— Apa, amics meus!... Sense compassió!
— Què vol dir, capità?—s'atreu a preguntar un soldat.

— Que ja podeu tractar tot això com si fós l'enemic. La teca i la beguda són els austriacs. Contra ells, companys! Siguem-hi!... Amunt i crits!...

S'assegueren tots a taula i començaren a andrapar amb aquella gana i aquella alegria, fraternitzant l'anfitrió amb tota la tropa sense distinció de sargentos ni ranxeros.

Però vetaquí que, al arribar l'hora de menjar els postres, el capità s'adona de que un dels bersaglieri, el més murriet, amagat en un recó, sota de una taula, estava ficant ampolles plenes de Xampany a dins d'un sac.

— I ara!... Què signifiica això?—li pregunta.

— Res de mal.
— Què fas aquí?
— Obeeixo les seves ordres.
— Com s'entén, les meves ordres?

— Sí, senyor. Vostè ha dit que podíem tractar el menjar i el beure d'aquest dinar com si fós l'enemic...

— Bé, i què?
— Que al enemic, si no se'l pot matar o ferir... se l'ha de fer presoner.

ADELI

Als firmants

del

“Manifest dels catalans”

A requeriments de molts universitaris i persones consagrades a treballs d'esperit i d'intel·lecte, els iniciadors i firmants principals del manifest publicat en la premsa francesa, anglesa i espanyola, amb el títol «Paraulas d'alguns espanyols», han cregut eficaç i justa una segona edició, per a la qual porten ja recollides més de 500 firmes. An aquestes se vol afegir les 129 del «Manifest dels catalans», i així ho sol·liciten persones eminentíssimes de la selecció madrilenya.

«Hubiera deseado enviar nuestra circular y manifiesto—escriu al nostre company Marius Aguilar, el Dr. Simarro,—mas por el sistema de compartimento que desgraciadamente tenemos establecido entre Madrid y Barcelona, no pude obtener a tiempo el manifiesto catalán, ni ahora mismo conozco las señas de los más de sus firmantes.» Per a aquestes coses, no s'alça cap frontera entre Madrid i Barcelona. Llençarem el nostre manifest com a catalans, exclusivament, que catalans són els capdells francesos i existeix també una Catalunya a França. Ara, d'altres ferres d'Espanya, ens demanen una solidaritat espiritual envers els pobles aliats, i no creiem que ningú cregui oportú retreure la qüestió previa, substancial, del nostre catalanisme.

Molts dels firmants del nostre manifest estan dispersos per les viles d'estiu; desconeixem el domicili de molts d'ells, i fora feina llarga obtenir d'un en un, personalment, la seva aquiescència al nou missatge. Aquest és conegudíssim, publicat com ha estat per tota la premsa. No hi ha en ell cap idea, sentiment, ni paraula, que pugui contrariar-nos, limitant-se a expressar humanísimament el desig del triomf del Dret, representat per les nacions aliades. No obstant, d'alguns sol·licitarem directament la seva adhesió.

Hem volgut amb aquest avís, pregar als firmants del «Manifest dels catalans» ens autoritzin a sumar les seves firmes al manifest de Madrid, enviant-nos la seva disconformitat aquells que ho trobin una contradicció o un rezel, per no considerar-los com adherits.

El pobre sabater

El senyor Ramon hauria volgut complir amb tot-hom. Però, renoi! no ha dat l'abast.

Per la festa major, tots els fadrins, totes les donzelles volen calçat nou. Les puntes xarolades, les sabates blanques han dut de cap al pobre sabater.

I una setmana abans de la festa, el pobre senyor Ramon veu omplir-se de sabates descompostes i d'encarrecs el seu recó. Després dels encarrecs venen les raons perquè el pobre home no pot complir amb tots. Després de les raons ve allò de pegot! Horror! El gran dia el pobre sabater encara treballa fins a les vuit del matí rematant un parell de sabates que a la tarda lluirà al envelat la moça més bonica i pinturera.

Després se'n va a ofici i per les mirades del noi de can Xic i de la pubilla de can

Prim comprèn que ha perdut dos parroquians. Aleshores aixeca els ulls al cel amb gran resignació. Tot l'ofici està com avergonyit i trist. Li sembla que tots els que no han tingut llastos tots els parells de sabates que li encarregaren, l'estant maleint en aquell moment. Pensa que l'infern és un lloc espantós quan per una eternitat s'és condemnat a portar sabates estretes.

Però, a la tarde i a la nit, al ball, veient les trepitjades, les torçades de peu, la pols que embruta les sabates, les empentes sobre les pedres, el pobre sabater, mirant els peus de balladors i balladores, riu de tot cor...

FARFA

Neutralitat?

Tant com més la follia de la guerra, va atuint a la pobre humanitat, ressaltant més ton gest, hispana terra, aixoplugada en la neutralitat.

Molts pretenen en va pavonejar-se d'haver-te assegurat la salvació, quan les causes tan sols poden trobar-se, en la teva mateixa situació.

Aferrada a una vida sens con-hort, és la teva actitud, paradoxal, doncs aquesta ve a ésser una sort deguda a ta dissort tradicional.

Un obstinat esperit menyspreuador, a lo que no t'atany directament, ha sigut el motiu generador, del teu excepcional estancament.

I per xò, tan aprop de la foguera, del lloc luctuós de pena i de trastorn, no arriba a preoocupar-te, ni t'altera, l'incendi que flameja al teu entorn.

Sens un bell ideal, sens esperança d'un pervindre d'avenç i ben estar, sols aspire a dret a la gaubança, q'asseguri el teu somni secular.

Prossegueix sempre així la teva historia, en ple apaivagament, si és lo que t'plau, sense pensar en un demà de gloria, satisfeta del teu present de pau.

Mes no intentis juntar l'indiferencia, ni el despreci, a ton gest afortunat, sinó vols donar proves d'inclemencia, contra tot sentiment d'humanitat.

Pensa que tens germans que per tu's baten, que sa causa t'afecta per igual, puix per la llibertat és perque's maten, front l'arpada de l'Aguila Imperial.

Tingues present que molts d'ells tenen mare, que també són a mils que tenen fills, i que si bé la pena els aclapara, no per xò els amilanen els perills.

No endureixis ton cor; oh, patria hispana! fes honor a tants màrtirs, immolats per la causa que ajunta i agermana, als pobles moralment civilitzats.

Tu la neutralitat serva en bon hora, si a cas convé an els teus futurs destins, mes no escoltis la veu enganyadora, de molts que la pregonen amb mals fins.

D'aquells falsaris que de rabia excesos, davant la realitat que'ls contraria, per la propia impotencia compromesos, sols la sostenen per hipocresia.

I quals antecedents deuen probar-te que sa bella actitud no és més que un joc, ja que són els que varen abocar-te a la folla aventura del Marroc.

La d'aquells sers mesquins, que mixtifiquen el seu culte restrer al drinc del or, i que afectant sentir-la, la prediquen per son vil interès calculador.

Abomina de tots, patria estimada, i no creguis en sa neutralitat, que no és més que una fórmula estudiada, per cobrir l'impotencia i la maldat.

Si l'has de mantenir fes-ho amb fermesa, com correspon a un poble independent, mes amb humanitat i amb honradesa, amurada de tendre enteniment.

Així el teu procedir, digne i lloable, enfront d'aquesta lluita sens igual, haurà d'ésser un mèrit valorable, a l'hora del balanç universal.

PEPIS

Intim aniversari

Viu fa trentacin anys mori a Capellades, víctima de la intolerancia catòlica, el meu pare.

Cal recordar aquell fet, doncs, sense una explicació, podria semblar gratuïta l'afirmació inculpan als clericals d'autors d'aquella mort.

Era exposat aleshores, sobre tot en les poblacions rurals, fer gala de professar idees redemptores. La befa de tot-hom queia damunt dels que s'atrevien a plantar cara, a rebel·lar-se contra el dogma i les seves impositions, contra la bestial sumisió als que del dogma viuen, fent-lo arcabot de les seves concupiscencies.

Els farts de treballar varen emportar-se la salut del meu pare, qui passà nou anys treballant a estones i geient a mesos.

No era un decidit lliurepensador, encara que no tingués res de catòlic; el mal que sofria per un cantó i per altre el respecte exagerat que professava a la seva mare, no deixaven mostrar-li les seves devocions. Era un bon lliberal que no havia bescantat les seves idees.

La meua mare, sí. Ella va ésser la que va dur a casa reconfortants alenades emancipadores, fent de la nostra llar un altar aixecat a la llibertat del pensament.

La familia Caballé va començar; la nostra seguí immediatament. Encara, entre les boirines de l'infancia, recordo els grapats de fang que queien damun nostre, els infinits insults de grans i xics, i un capellà de les monges *requelebruto*, perseguint-nos i menaçant-nos amb un bastó.

El rector de Capellades era fill de la població i gran amic del meu pare. En Pau Fosalba era una bella persona; era caritatiu, la virtut més escassa entre'ls ensotanans.

Venia a casa a veure al pare. Quan aquest dormia la mare li deia i se'n anava.

Anà agravant-se el malalt: mossèn Pau era despedit quasi sempre.

Va cansar-se de fer viatges en va, escamat. S'havia fet prou pública la *heretgia* de la mestressa de la casa, que aleshores va donar mostra de valenta, fins al extrem de que mossèn Pau, qui era un sac de fanatisme, feia no sé quantes creus al trobar-la pel carrer.

Un vicari al servei de mossèn Pau va sentir-se *farruco* i amb permís del seu superior geràrquic va emprendre's la tasca de visitar al malalt «segrestat».

El desvergonyit va atipar-se de xascos de la meua mare que ja perdía la paciència i comprenia la mala baba de certs religiosos inquisitorials.

Un dia, el 25 d'agost de 1880, va presentar-se el vicari, acompanyat de jutge i testimonis. El meu pare dormia. Penetraren a la violencia, donant un gros susto al malalt.

—Aquí a casa pot entrar-hi tot-hom—va dir en un moment de candidesa.

—Ja ho senti, senyor jutge i testimonis—va respondre el vicari a corre-cuita.

Aleshores va ésser quan el meu pare s'indignà apostrofant al sacerdot.

La meua mare, entre altres frases picantes, va dir-li:—¿Això us ensenya Jesucrist?

Al cap de tres dies, el 28 d'agost, moria el meu pare. ¿No és justificada la meua acusació contra els clericals?

Avui la dona valenta, la dona heròica qui feu miracles pujant tres piasons entre escassetats i engunies, se troba greument malalta.

La darrera vegada que vaig veure-la va dir-me: Noi, sobre tot no't descuidis d'aquell paper.

Es un document pel qual declara volguer ésser enterrada civilment.

Amb document o sense se li enterrarà de la mateixa manera.

J. COSTA POMÉS

SONATA XCIX

ROBO que en Lerroux, de tant en tant, tindria d'estirar les orelles als redactors del *Progreso*. No se'n recorda prou d'allò de que la raó a un moro i fa mal fet de no enrecordar-se'n per que an el públic li fa molt bon efecte el veure que'ls enemics se fan justicia ells amb ells i que quan l'un tira i toca tap l'encarregat de la rodella crida: *Diana!*

Com ja haureu comprès vosaltres que tenui les potencies tan obertes, el moro en aquest cas és en Cambó.

Tinc la seguretat de que don Alexandre

n'està completament segur de que la raó és del moro, ara com altres vegades. I tantes, Mare de Déu!

I dò? (que diuen els catalans de Mallorca) per què'ls hi deixa dir el seguit de bacina-des de l'altre dia?

No sé qu'en sortirà dels articles de don Francesc d'Asís; però lo que és en el primer no llegit i rellegit, mirat per davant i per darrera, agafant-lo pels peus o començant pel cap no hi veiem sinó a un senyor que empipat, posat en el disparador, apreta el gallet i tira. L'arma no anava carregada de perdigons sinó de veritats i com que aquestes fereixen més que cap altre enginy de fer mal, n'ha fet. Les veritats són armes i municions traïdores que un adversari proporciona al altre. Qui té dret a queixar-se si el fereixen amb ses armes?

En Dato que vagi dient:

—Això no és res.

Nosaltres veiem com la sang li raja cara avall. Faci el cor fort, faci el cor fort, el ferro ja és dintre'l pit.

Separatisme! Separatisme! ho confessen! Ximplets, més que... no, ni això, bandarres! més que bandarres!

I en Dato, aquest senyor a qui els madrilenys anomenen bacallà aixut, diu per excusar-se: «En Cambó no representa més que una mínima part de la opinió de Catalunya». Però, si ni vostè s'ho creu. Per aquesta mínima part engega tots el goços i gocets de la premsa cortesana.

Moltes, moltíssimes vegades la Lliga, i en Cambó com a *leader*, sí que no representaren gran cosa, però ara? De manera que'ls obrers (aquests al davant) que'ls petits burgesos, que'ls grans comerciants i industrials, que'ls artistes, els literats, les societats culturals aunats, cridant junts: Salvem-nos, se pot fer això i allò i lo altre; zones neutrals, ports francs, bonos d'exportació. Tindrem treball, enfortirem les indústries, arreglarem definitivament el canvi...

—Sí, tornin demà, el *Agricultura, el Hacienda, el interés de otras regiones...*

Vaja, prou! Si a mi se'm podreix un dit me'l faig tallar.

Però és que ni això; té raó en Cambó; és un dit que's podreix i escup les medicines, és, desgraciadament, un dit que caurà sol el dia menos pensament.

Perque deixa don Alexandre que'ls seus reptin a qui diu les veritats a la gent? No n'és vostè un convençut de que als patrons catalans els convé com el pa que mengem que's dongui satisfacció a les seves aspiracions, d'altre modo aniria el banc? De que hi hauria treball en abundor, de que's milloraria la vida de la ciutat en tots conceptes o de que sinó es millorava podria millorar-se?

Aleshores perque fem el ximplet? Que *El Imparcial, Marte i Patria* facin el goç de l'hortolà, tant se'ns endona, però vostè no hi té dret.

Vostè lo que té de procurar és que algun dia un català-catalanista se li acosti com Ànderkausst al cavaller Garany i li digui:

—Jo't saludo valent soldat de la Patria!

No ha llegit mai a Maurici Tockay? Es llàstima; les seves obres són un perfecte manual per a el conqueridor de pobles que's deixa conquerir per les bondats i belleses d'aquests i com les serps muda de pell, i acaba convençut de que tenim la patria allà on jeuen els que hem estimat i han caigut batent-se al nostre costat.

I ara, prou, deu-me beguda.

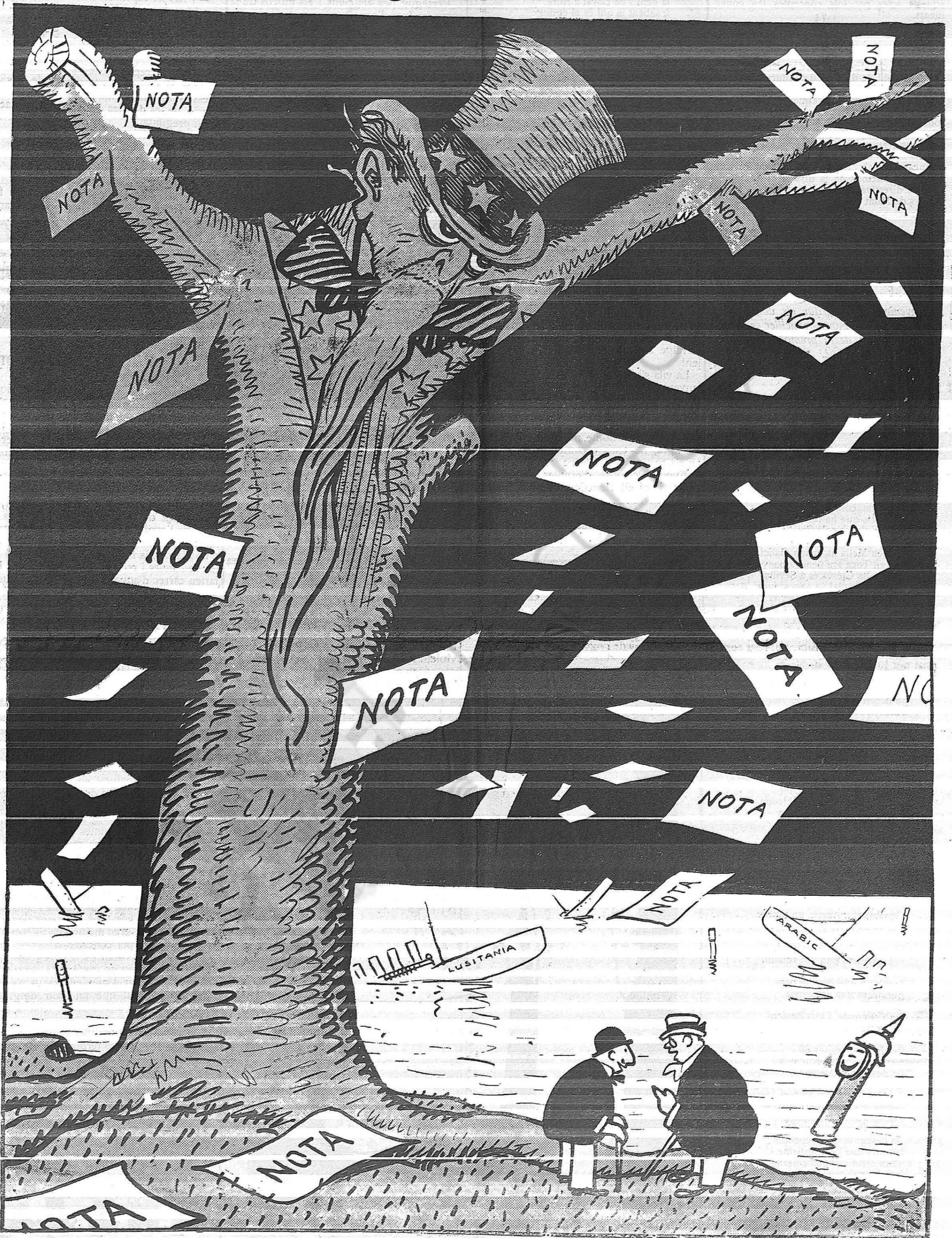
MORITZ XXXIII

Notes de fóra

La Escala.—Se ha fet ja intolerable el comportament de l'alcalde. Se ha lligat la manta al cap, i se ha posat en front de tots i de tot lo que no recaigui en benefici seu, rient-se de persones, lleis, consideracions socials, promeses fetes, de tot lo que les persones dignes puguin més estimar.

L'últim cervel que ens ha fet, ha sigut sospendre, diumenge passat, una conferència de la serie que l'Ateneu té organitzades sobre temes purament culturals. Motiu al·legat? No haver-li demanat permís exactament abans de les vintiquatre hores. Causa real? No donar les conferencies en la sala que ell té—absolutament incapaç per a la gent que hi acudeix.—I a ésser inútil que la Junta el visités fins a quatre vega-

La caiguda de la fulla

-I quan s'hagin acabat les fulles, què?
 -Aleshores, tota la *llenya* que li sobri serà també pels alemanys.

des: donant-li tota mena d'explicacions i excuses; no ho va volguer, privant-nos d'un de aquests actes per tots conceptes tan convenients.

Aquest procedir tan incalificable veurem com acabarà.

Arenys de Munt.—La Joventut republicana de Arenys de Munt no perd ocasió per a fer obra lliberal i de difusió de cultura.

Dissabte passat va donar en son local social una conferència donya Carme de Castro, propagandista feminista, qui va dissertar llarga estona sobre les aventatges de l'intervenció de la dona en la vida pública, demanant per ella els mateixos drets que té l'home. Sigué força aplaudida.

Encara que no del tot conformes amb alguna de les apreciacions de la dissertant, felicitem a la Junta directiva de la Joventut republicana de Arenys de Munt per la conferència donada.

El ministre d'Hisenda alemany confessa que'l projectat emprèstit agofarà els recursos econòmics de l'Imperi; en Moltke indica la conveniència d'aprofitar els darrers èxits per a negociar la pau, el canceller se queixa del chauvinisme de la premsa germànica, que fa més mal que bé.

I els nostres germanòfils cada dia més entusiasmats.

Romanonada

El bon comte està furios.

Ha mirat, com cada dia, els diaris que ha rebut i... res; ni una sola línia!... Ningú se'n recorda d'ell!... Que en Mella ha anat a Galícia, que en Toca ara pendrà banys, que en La Cierva és a Sevilla, que en Bugallal ve aquest mes, que en Dato es fa una levita... però d'ell, res; ni un trist mot, ni una miserable sílaba...

—No, vaja, això no pot ser— diu el comte:—no és possible que un personatge com jo estigui així en l'ostracisme. Vull que s'ocupin de mi, d'aquest modo no hi puc viure. Jo necessito cridar l'atenció, teni en mi fixes les mirades de la gent, estar sempre en lloc visible en la secció telegràfica, en les impressions polítiques, en els articles de «fondo», en les simples gasetilles... Però... veiam, què puc fer (torna a dir) per a exhibir-me i rompre el silenci extrany que avui sobre meu gravitar. Quina tecla tocaré? Em ficaré amb la Marina? Tornaré a parlar del dèficit? Atacaré el neutralisme?... No; això ja és tot molt gastat. Calla!... Una idea magnífica!... Un cop d'efecte segur!... — Gananing!... Apreta un timbre i entra un criat.

—Al moment, fes-me vení un periodista!...

L'endemà, un gran rotatiu, en el siti més visible i amb un títol de mig pam, publicava una entrevista celebrada «casualment» amb el comte, i tots llegíem les *graves* declaracions del verb del lliberalisme, destinades, segons ell, a commoure la península i a despertar l'atenció de totes les forces vives.

«Hem enraonat amb el comte —deia el cándid periodista— i de lo que'ns ha explicat se'n dedueix que avui dia no l'espanta ni'l preocupa res més que'l clericalisme.»

«Tuu deuu és aquest peiruu (ens ha dit) que, revestint-me de tot el civí valor que per això es necessita, vaig a empendre incontinent una campanya terrible contra aquest monstre espantós que se'n diu obscurantisme.»

Mes, sabeu lo que ha passat?

Que al llegí aquesta filípica, en lloc de mossegar l'am, la gent s'ha clavat a riure, i, sabent ja qui és el comte i comprenent cap on tira, li ha dit: —Noi, no faràs res; la farsa és massa ridícula. Tu amb trajo anticlerical en ple mes d'agost?... Retira't!... Per començà el Carnestoltes encara hi falten molts dies.

C. GUMA

RORTAVEN a matar a un criminal perillós i a més de perillós sacrílec. Començà les seves haçanyes de molt jove, matant al capellà del seu poble i fent en el seu cos sagrat mil i un vituperis, com tallar-li membres, treure-li els ulls i fer-li servir el malic d'espelmatoria mentre ballava una dança salvatge a l'entorn del cadavre encara calent.

La vila s'horroritzà i l'assassí fugí, muntanyes a través deixant per tot arreu terribles e inesborrables senyals de ses petjades. No perdonava als seglars ni a les minyones, però en tractant-se de religioses, frares i capellans aquell home, no ja un criminal, era un tigre; no tenia cap mena de compassió an els masoveris ni als pagesos propietaris, però en tractant-se d'ermites, de temples o santuaris ni els alemanys ni Atila feren mai lo que ell va fer.

En el poble, emperò, se deia que tanta rabia no li havia vingut per sí sola, que si el capellà no hagués fet lo que va fer amb la

Antonieta hauria mort al llit i el séu malic no hauria servit de candelero.

Perseguit per els civils i els moços de la esquadra fugí d'aquells encontorns i si sapi-gueren d'ell fou per els orbs dels romanços que cantaven les seves facecies com podrien haver cantat les del *Cid Campeador*.

Emperò, com que la Fortuna és tan dona com ho era l'Antonieta, també li feu traició i sense beure-ho ni menjar-ho se trobà lligat com un Cristó i menat a cops de culata per l'autoritat armada, carretera enllà fins a una ciutat molt gran.

Allí el tancaren i li tingueren molt temps. Ningú l'anava a veure, menjava ranxo si en volia i sinó res. Al principi protestava, però com que a les raons li contestaven a garrotades s'avesà a callar i protestava amb la mirada com les besties engabiades. També li pegaren per aquesta protesta; aleshores aclucà els ulls i protestà per dintre.

Vingué el dia del judici i contestà a murrades, no's recordava del nom i es fumia del fiscal; al advocat se'l mirava amb un aire de que: i ara, què diu aquest? i al president tingué barra de dir-li si era bisbe.

Els testimonis fóren aclaparadors. Capellans socarrimats, capellans al ast, capellans excorxats com porcs; tots els martiris havia inflingit el monstre als ministres del Senyor. Per postres, sagraris violats, mares de Déu sense nas, altars fets un femer, etc., etc.

Quan el president feu el resum, els jurats se posaven esfereits la mà al cap. El veredict no's feu esperar:

—A mort!

El posaren en capella. Un sacerdot fill del seu poble, company de sa infantesa, se'n compadi i volgué convertir-lo. Demanà permís per veure'l i el conseguí. Entrà a la cel·la.

—Germà.

—Au!

—Estimat germà!

—Au! Bony!

—Jaumet, company meu, germà!

—Qui ets que fins me sabs el nom?

—En Quimet de càl Pelat.

—T'has fet capellà?

—Un voler de Déu; com tu bandoler.

—I, què vols?

—Que t'arrepenteixis.

—Que'm deixaràn anar?

—Home...

—Doncs arrepenteix-te tu.

—Jo? Si sapiguessis la dolçor de la vida eclesiàstica. Mira: (Aquí començà una descripció de les delícies del sacerdot. Al acabar li preguntà:

—T'arrepenteixes?

—Sí.

—Gracies a la Verge.

—Orgues!

—Com?

—M'arrepenteixo de no haver-me fet clergue; de saber-ho, en comptes de matar a mossèn Silvestre, m'hi col'loco de vicari.

El viure dels treballadors

Burgesos que neguen les reivindicacions proletaries per egoisme, conservadors que les neguen per motius socials: ¿no us heu fixat mai en el viure dels treballadors? ¿No heu sentit mai la curiositat de conèixer la vida quotidiana de l'obrer, els seus dolors, les seves miseries? ¿No heu vist mai una casa obrera, una d'aquestes tràgiques llars que la ciutat duu en ses entranyes cruels?

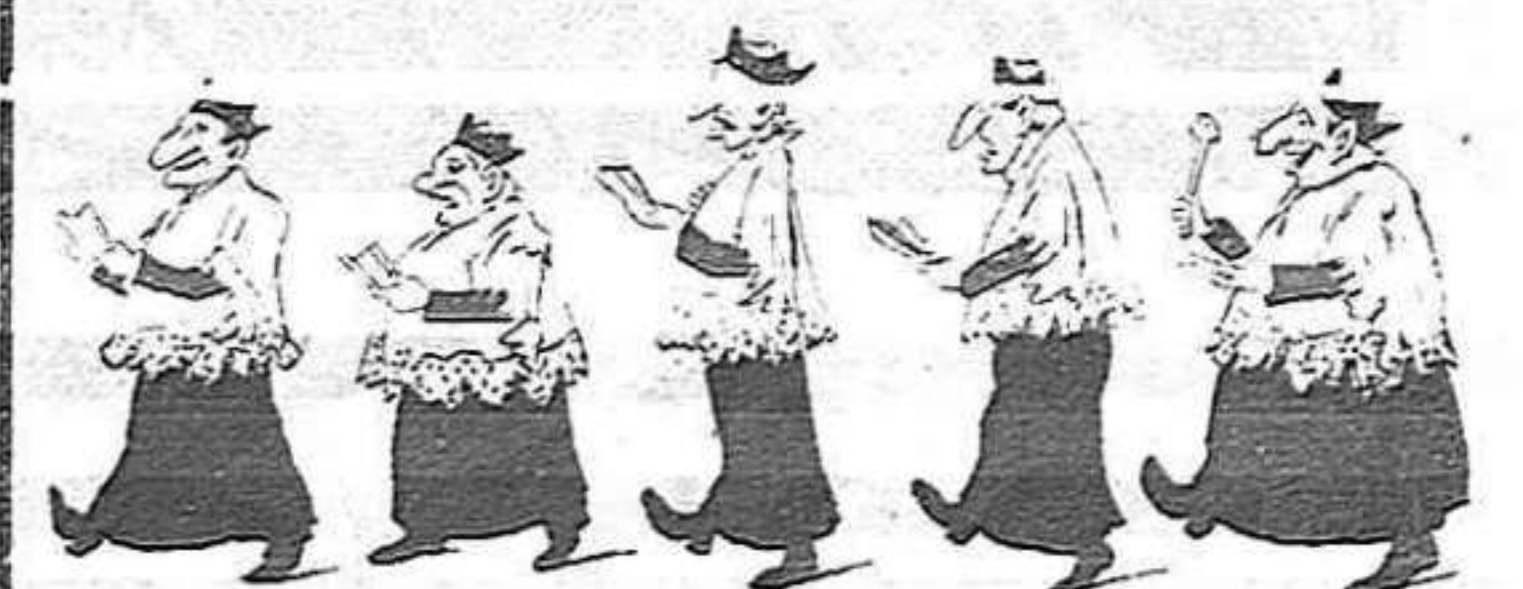
Si sou homes de cor bo i de cap clar, la coneixença de la vida dels treballadors us ofegaria l'egoisme i el doctrinarisme. Davant la realitat nua i punyent, compendrieu tot d'una la raó, la fortíssima i profunda raó de les demandes i reclamacions dels obrers. Us faríeu càrrec d'aqueixa qüestió social que a vosaltres us sembla invenció d'agitadors i de caps mal organitzats, i que és, al contrari, el problema més viu, més humà i més greu dels nostres dies.

L'espectacle llastimós del viure obrer, us demostraria que si alguna cosa cal estranyar en el que toca a la qüestió social, és que els treballadors no es mostrin més irats, violents i rebels del que s'han mostrat fins ara. Es tan odiosa i tan dolorosa la desigualtat entre els homes, és tan iníqua l'organització present de la societat, que l'energica protesta dels preterits apareix perfectament explicada. Imagineu-vos les hores d'angunia de les famílies obreres, les privacions que pateixen, i digueu si no és natural en certs casos l'explosió dels sentiments de protesta. Observareu, pot-ser, que tot-hom ne te d'angunies i dolors. Però, el cas és que l'obrer, a més dels dolors i les angunies generals de l'humanitat, té aquells altres que són propis de l'escassetat econòmica en què viu. No intenteu ara fer una descripció del viure dels treballadors. Hi ha, sobre aquest punt sentimental, una copiosíssima literatura. I hi ha, sobre tot, la realitat viva, aquesta realitat que és tan aprop de vosaltres, burgesos i conservadors, i que la gran majoria no us heu pres cap la molestia per conèixer-la.

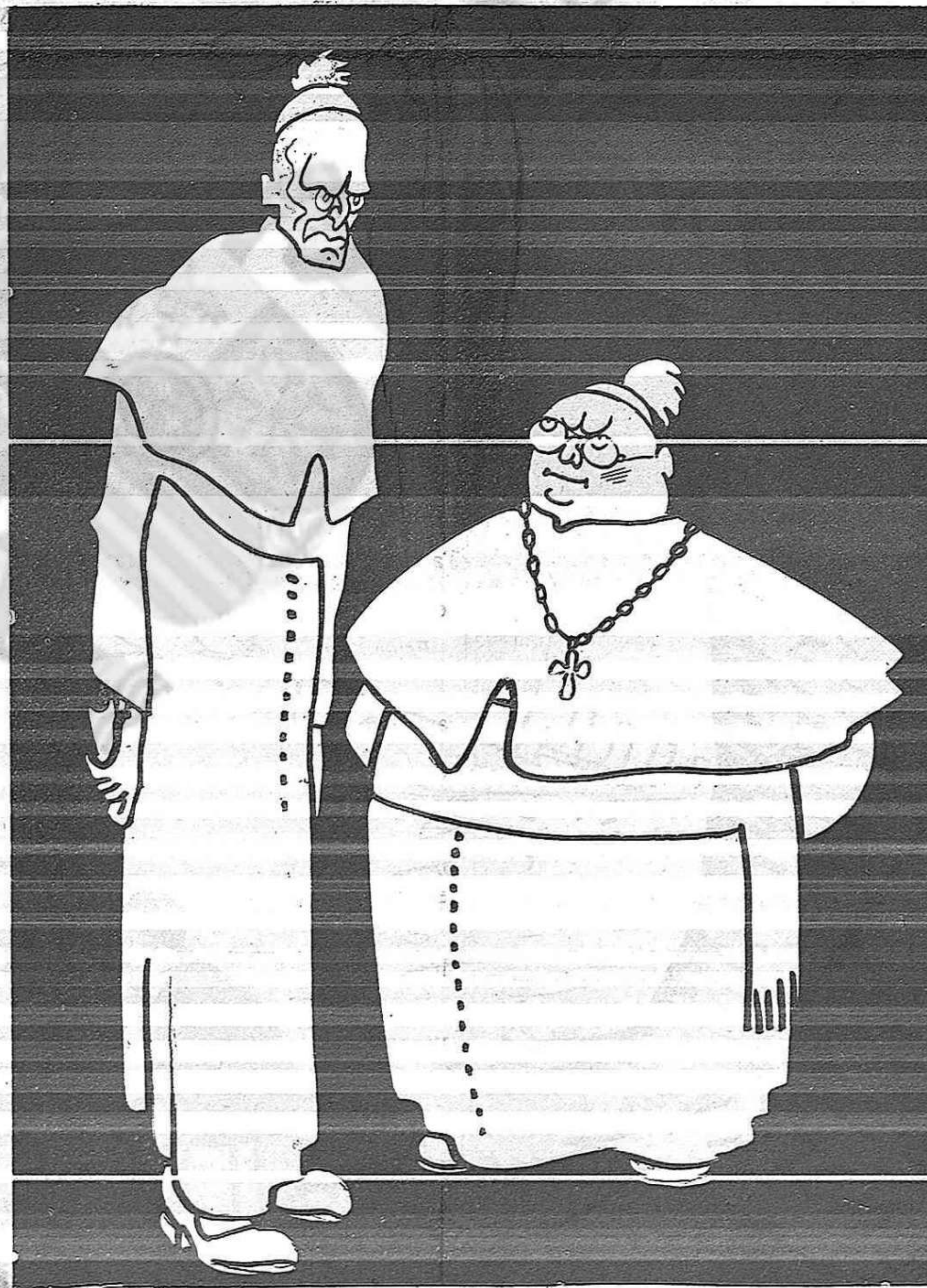
Si molts de vosaltres la coneguessiu, la realitat, canviariu de manera de pensar i de manera de sentir. I més encara us passaria això, si penséssiu que un atzar desgraciat podria dur-vos a una situació semblant a la dels treballadors.

Escolteu això: nosaltres tenim un amic, antisocialista i burgès ferotge. En una ocasió li preguntàvem què faria ell, si un dia es trobés que no podia donar pa als seus fills. Amb plena sinceritat, va contestar-nos: «—Si no trobés pa, buscaria bombes!»

A. R. I V

El dol dels cardenals

—Pobre Vanutelli!... Vès com se'ns ha mort.

—No m'en parlis. ¿Qui s'ho havia de pensar, tant viu que era?

—I vos creieu que Espanya no està ben preparada per lo que pugui venir?
 —Ja ho crec, si n'està... Guaita, ja tenim dos *submarins*.

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 20 AL 26 D'AGOST DE 1915

Per terra

Evacuat Ossovietz pels russos, caigut Kowno, els austro-alemanys dirigeixen ara tot el seu esforç contra Brest-Litowski, la gran plaça forta russa sobre el Bug.

Arribaran a apoderar-se'n? Es possible, puix pel nord i pel sud les tropes enemigues han passat ja la línia del riu. La cosa que els austro-alemanys no poden lograr, és aixafar els russos, copar-los, deixar-los fora de combat. I mentres no aconseguixin això, no en treuran cap resultat decisiu de les seves victòries pagades amb enorme preu de sang.

Al front occidental, violenta lluita d'artilleria. Al nord de Munster (Alsàcia), els francesos s'han apoderat de noves posicions enemigues.

Els italians han obtingut diversos èxits de detall i s'han acostat més a les places de Tolmino i Goritzia, que estan sota el seu foc.

Als Dardanels, hi ha hagut violents combats en la regió nord, amb importants avenços de l'ala esquerra britànica.

Per mar

La batalla naval de Riga, s'ha acabat amb la retirada de l'esquadra alemanya. Segons els comunicats oficials russos, l'enemic ha perdut un gran navili de línia, dos creuers lleugers i vuit torpeders.

Telegramas d'origen alemany ho desmenteixen. Però, apart de que el desmentiment no és

oficial, el fet innegable és que l'esquadra que havia entrat al golf de Riga se n'ha retirat.

El gran vaixell perdut pels alemanys és, segons sembla, el creuer-cuiracat de 23,000 tonelles *Moltke* (el germà del *Goeben*).

Davant d'Ostende, dos torpeders francesos han enfonsat un gros contratorpeder alemany.

El submarí anglès *E. 13*, que's dirigia al Bàltic, va embarrancar dins les aigües daneses. Dos contratorpeders germànics, violant la neutralitat de Dinamarca, atacaren el submarí indefens, matant 14 homes.

Els russos han enfonsat en el Mar Negre dos vapors turcs i cent velers.

Per l'aire

Un avió al·liat ha enfonsat un gran transport turc dins l'estret dels Dardanels.

Entre les nombroses estacions ferroviàries bombardejades per les esquadres aèries franceses, hi ha la de Loerrach (Baden).

ixó del Teatre de Naturalesa se ha posat tan de moda, que aviat no hi haurà vileta ni poblet que no tingui el seu escenari bosquetà.

Ara són Olot i Cardedeu els que s'acuiten d'aixecar temples de verdor.

Olot i Cardedeu... Les barretines i els borregos, rendint homenatge al art de la senyora Talia.

I—oh, paradoxal!—els teatres formals de Barcelona venent barretines i borregos.

Eramos pocos...

Italia ha declarat la guerra a Turquia. I demà, com és molt natural, Turquia declararà la guerra a Italia.

I ja tindrà Europa, amb aquesta, catorze parelles que han entrat en la bèl·lica dansa.

Allò que's diu un *cotillon* dels més arrencats.

L'ex-alcalde senyor Boladeres ha donat cent *peles* als capellans, per a el manteniment de les festes religioses patronals de Barcelona.

Són pocs diners. Tenint en compte l'excés de religiositat de don Guillem, són pocs diners.

I tenint en compte la quantitat de bé que necessitarà la seva ànima, quan se mori, trobem que cent *peles* són una misèria.

Vintitres tripulants s'han enfonsat amb el vapor *Peña Castillo*.

Diu que s'haurien salvat si no haguessin estat dormint al produir-se el sinistre.

Que aprengui en Dato a no dormir en el seu *falucho* de la neutralitat.

Dels que estan desperts, algun se'n escapa.

Per a el dia 11 de setembre pròxim, aniversari de la pèrdua de les Llibertats Catalanes, el «Casal Nacionalista Martinenc» prepara una gran funció teatral patriòtica.

La representació tindrà lloc en un elegant teatre d'istiu, al aire lliure.

Es l'única manera de pendre's-ho a la fresca. Ja que Catalunya va perdre la llibertat, al menys, que l'aire sigui lliure.

Diàleg cullit al vol, dimecres a la nit, al Passeig de Gràcia.

—Castanyes en aquest temps?

—Sí, senyor; castanyes.

—No pot ésser, home. Si les castanyes no venen fins per allà a Tots-Sants.

—Doncs, ja'n corren ara. I sinó preguntí-ho al conegut periodista senyor Pons Vinent.

—Vol dir?... Ell n'ha comprat?

—No; ara n'hi acaben de regalar unes quantes al clatell.

Ha debutat en el teatre del «Tivoli» el cèlebre hipnotitzador i suggestionador Onofroff.

Es inútil tota la propaganda que faci.

Som uns mals *subjectes*, avui, els catalans; no'ns prestem a les forces magnètiques.

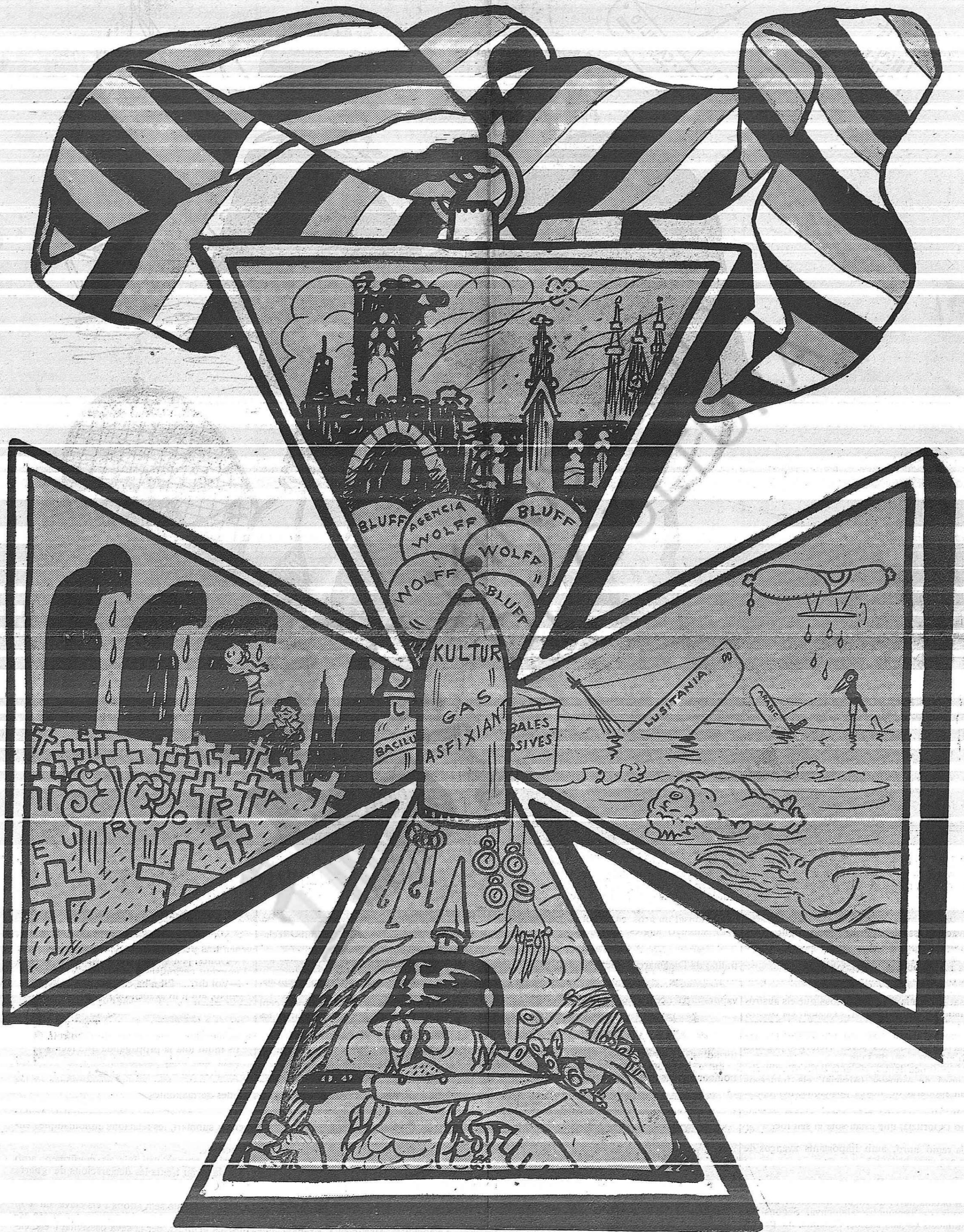
Quan no'ns han pogut suggestionar ni les sirenes germanòfiles!

A conseqüència del enfonsament del *Arabic* per un submarí, les relacions diplomàtiques entre Estats Units i Alemanya estan a punt de trencar-se.

I si'ls negres vaticinis es confirmen amb aquesta seran trenta les declaracions de guerra en dansa.

Esperem que arribin a 33, els anys de Cristo; a veure si Cristo se'n adóna i els clava un cop de tralla a tots. Als bel·ligerants per massa actius; als neutrals, per la seva passivitat i els capellans per la seva ineptitud, perquè són uns mals representants d'Ell damunt la terra

Condecoracions de pes

La creu de ferro